

thl

Kunniaan
liittyvä
väkivalta

thl.fi/
kunniaanliittyvavakivalta

Kunniaan liittyvä väkivalta

Kunniaan liittyvä väkivalta on yhteisöllistä väkivaltaa. Sen tarkoituksena on säilyttää tai palauttaa perheen tai suvun kunnia. Se kohdistuu useimmiten tyttöihin ja naisiin sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluviin (LGBTQI+). Joskus se kohdistuu myös poikiin ja miehiin. Lisäksi vammaiset henkilöt sekä ne, jotka yrittävät erota uskontokunnista, yhteisöistä tai avioliitoista, voivat olla vaarassa.

Kunniaan liittyvässä väkivallassa perhe, suku tai yhteisö kontrolloi väkivaltaisesti yksilöä. Taustalla on usein epätasa-arvoinen ja mieskeskeinen arvomaailma, jossa yhteisön etu on tärkeämpi kuin yksilön oikeudet. Häpeä ja pelko kasvojen menettämisestä yhteisön silmissä aiheuttavat myös kunniaan liittyvää väkivaltaa.

Väkivallan tekijöitä voi olla useita eri paikkakunnilla ja eri maissa. Uhka voi siis ulottua myös valtioiden rajojen yli. Yhteisön jäsenet voivat painostaa toisiaan käyttämään väkivaltaa, esimerkiksi suvun vanhemmat voivat painostaa

poikia kontrolloimaan sisariansa.

Ilmenemismuodot

Kunniaan liittyvä väkivalta voi ilmetä erilaisina väkivallan muotoina, kuten henkisenä väkivaltana, pakottavana kontrollina, eristämisenä ja vainoamisena. Taloudellinen väkivalta voi ilmetä esimerkiksi niin, että henkilöllä ei ole omaa rahaa käytössään. Kunniaan liittyvä väkivalta voi tulla esiin myös fyysisenä väkivaltana, seksuaaliväkivaltana tai jopa uhrin murhaamisena. Kunniaan liittyvää väkivaltaa

ovat myös pakkoavioliitot ja tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen.

Pakkoavioliitto

Pakkoavioliitto tarkoittaa avioliittoa tai sen kaltaista suhdetta, jossa toinen tai molemmat osapuolet eivät ole voineet vaikuttaa avioliiton solmimiseen. Avioeron estäminen voidaan myös katsoa pakkoavioliitoksi, jos avioliittoon on ensin suostuttu, mutta painostuksen vuoksi ei voi erota. Suku tai yhteisö voi painostaa tyttöä tai nuorta naista avioliittoon,

mutta myös pojat ja miehet voivat joutua pakkoavioliittoon. Samoin seksuaali- ja suku-puolivähemmistöihin kuuluvat ja vammaiset henkilöt voivat olla riskissä. Suomessa alle 18-vuotias ei voi virallisesti avioitua. Pakkoavioliittoon voi liittyä eri väkivallan muotoja, kuten henkistä, fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa. Joskus taustalla voi olla ihmiskauppa, oleskeluluvan saaminen tai muut taloudelliset syyt.

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen eli ympärileikkaus (female genital mutilation, FGM) tarkoittaa ulkoisten sukuelinten poistamista tai

vahingoittamista ilman lääketieteellistä syytä. Silpominen on ikivanha kulttuuriin liittyvä perinne, joka on yhä yleistä eri puolilla maailmaa, erityisesti Afrikassa, Lähi-idässä ja Aasiassa. Useimmiten tyttöjen sukuelimet silvotaan 0–15-vuotiaina. Silpominen ja sen valmistelu ovat Suomessa rikoksia.

Silpominen aiheuttaa haittaa terveydelle. Se voi aiheuttaa virtsaamisvaikeuksia, kipuja, verenvuotoa, tulehduksia ja psyykkisiä ongelmia. Pidemmällä aikavälillä se voi aiheuttaa arpeutumista, joka vaikeuttaa normaaleja toimintoja kuten virtsaamista, raskaaksi tuloa ja synnyttämistä.

Apua kunniaan liittyvään väkivaltaan

Avun hakeminen on tärkeää ennen kuin tilanne muuttuu vakavammaksi. Nollalinjan auttava puhelin tarjoaa tukea usealla eri kielellä. Turvakotiin voi hakeutua suojaan väkivallan tekijältä. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset sekä poliisi auttavat selvittämään tilannetta. Alaikäisen kohdalla lastensuojelu on apuna. Järjestöt auttavat myös väkivaltatilanteissa. Väkivaltaa ei voi koskaan perustella perinteellä tai kulttuurilla. Ammattilaisilla on velvollisuus auttaa.

Merkkejä kunniaan liittyvästä väkivallasta

Rajoitetaan kodin ulkopuolella liikkumista, mm. harrastuksissa käymistä ja ystävien tapaamista

Kontrolloidaan, ketä saa tavata ja kenen kanssa saa viettää aikaa

Valvotaan puhelimen ja internetin käyttöä

Pelotellaan toiseen maahan lähettämällä

Pakotetaan kihlaukseen tai avioliittoon

Estetään kihlauksen tai avioliiton purkaminen

Kielletään opiskelu ja/tai työskentely

Väkivalta tai sen uhka oman lähipiirin tai yhteisön taholta

Lisätietoja

www.thl.fi/kunniaanliittyvavakivalta

www.nollalinja.fi

www.nollalinja.fi/turvakoti

Esite on tuotettu yhteistyössä INY ry:n kanssa.